Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2017-00126

POL-30 Lee Stefan(UM) 07.02.2017

Asia
ULKOASIAINNEUVOSTO 6.2.2017:YHTEENVETORAPORTTI

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 06.02.2017 - 06.02.2017

Ukrainan osalta keskustelu keskittyi hallituksen uudistuksiin, joista Ukrainalle annettiin kiitosta, erityisesti korruption vastaisen toiminnan osalta. Lisää uudistuksia kuitenkin tarvitaan. Muistutettiin EU:n omien sitoumusten toimeenpanon ja yleensä EU:n tuen jatkamisen tärkeydestä. Itä-Ukrainan taistelujen kiihtyminen herätti huolta. Tuki Minskin sopimukselle ja Normandia-prosessille oli vahva. Krimin laittoman liitämisen vuosipäivänä maaliskuussa on odotettavissa yhteinen vahva lausunto Ukrainan alueellisen koskemattomuuden puolesta.

Libyan osalta todettiin tarve vahvistaa yhteistyötä ja kontakteja alueellisten toimijoiden, AU:n, Arabiliiton, Yhdysvaltain ja Venäjän kanssa. Hyväksyttiin neuvoston päätelmät.

Käytiin lounaskeskustelu Egyptistä, jonka ulkoministeri kutsutaan maaliskuun ulkoasiainneuvostoon.

Lähi-idän rauhanprosessista käydyssä keskustelussa todettiin jatkettavan unionissa määriteltyjen yhteisten kantojen esittämistä. Sovittiin aloitettavan EU-Israel-assosiaationeuvoston valmistelut, ilman että tässä vaiheessa sovitaan neuvoston aikataulua. EU valmis reagoimaan Knessetin äänestykseen koskien laittomiin siirtokuntiin liittyvää ns. regularisaatiolakiesitystä.

Esillä olivat EU:n yhteydet Yhdysvaltojen uuteen hallintoon yleensä, mutta myös jokaisessa ym. asiakohdassa erikseen.

Saatiin tilannekatsaukset Belgrad-Pristina-dialogiin, Syyriaan sekä Kyproksen jälleenyhdistymisneuvotteluihin.

1. Kokouksen avaus

Todettiin Serbian ja Kosovon välinen jännittynyt tilanne vuoden 2017 alussa. Belgrad-Pristina-dialogin osapuolet kokoontuivat 24.1. ja 1.2. EU:n korkean edustajan fasilitoimina. Fokus oli aiemmin tehtyjen sopimusten toimenpanossa. EU:n viestit tapaamisissa olivat rauhan ylläpitäminen, retoriikan patoaminen, paluu vuoropuheluun sekä oikeiden keinojen löytäminen sopimusten toimeenpanoon. Dialogissa saavutettiin tuloksia.

Syyrian osalta kiinnitettiin huomioita siihen, että poliittista ratkaisua haetaan YK:n puitteissa. EUH seurasi paikan päällä Astanan kokousta ja yhteyttä pidetään myös Turkkiin, Venäjään ja Iraniin. Lontoon konferenssin seurantakonferenssi järjestetään Brysselissä huhtikuussa. EU:n uusi Syyria-strategia on tarkoitus saada valmiiksi ennen konferenssia niin, että se käsitellään ulkoasiainneuvostossa.

2. Ukraina

Alun perin oli tarkoitus keskittyä Ukrainan uudistuksiin, mutta Itä-Ukrainan tilanne nousi viime päivien yhteenottojen vuoksi myös keskeiseksi aiheeksi. Keskustelun pääelementit olivat 1) tilanne Itä-Ukrainassa, ml. Minskin sopimuksen täysimittainen toimeenpano ja taisteluiden lopettaminen, Krimin tunnustamattomuuspolitiikka, EU:n tuki Normandia-formaatille (FR, DE kertoivat Normandia-formaatin viimeisimmistä keskusteluista) ja Etyjille sekä huoli Itä-Ukrainan humanitaarisesta tilanteesta uusien taisteluiden vuoksi ja humanitaariset toimet; 2) EU:n tuki uudistuksille, jossa huomioidaan jäsenmaiden aktiivisuus koota uudistusagendan keskeiset kysymykset ajatuspaperin muotoon; 3) EU:n velvoite toimeenpanna omat sitoumuksensa, ml. viisumivapaus ja assosiaatiosopimuksen ratifiointi. Tutkitaan myös autonomisten kauppatoimien mahdollisuuksia. Keskustelussa todettiin myös tarve jatkaa siviiliturvallisuussektorin EUAM Ukraine –operaation mandaattia.

Todettiin Ukrainan tehneen hyvää uudistustyötä huolimatta Venäjän aggressiosta. Ukrainassa on viimeisen kahden vuoden aikana toimeenpantu enemmän uudistuksia kuin sitä edeltävinä kahtena vuosikymmenenä. Ukrainan hallitus on sitoutunut reformeihin ja siviiliyhteiskunta painostaa samaan suuntaan. Tärkeää olisi saada aikaan talouskasvua, mutta myös sosiaalista vakautta ja koheesiota, jotta uudistusten vaikutukset tavallisiin kansalaisiin olisivat selkeästi positiivisia. Ukrainan ja EU:n välinen kauppa on selvässä kasvussa ja potentiaalia kasvun jatkumiselle on. Haasteet ovat toki suuria, ml. korruptio. Instituutioita on kyllä perustettu, mutta korruptiotutkinnat on nyt saatettava tuomioistuinten käsittelyyn. EU-instituutioiden yhteinen Ukrainan tukiryhmä (Support Group for Ukraine, SGUA) sai kiitosta.

Useat jäsenmaat korostivat tarvetta saada viisumivapaus pian voimaan ja kiirehtiä assosiaatiosopimuksen ratifiointia. Moni totesi myös, että tarvitaan lisää painetta Venäjää kohtaan Minskin sopimuksen toimeenpanemiseksi. Pakotepolitiikan jatkuvuutta peräänkuulutettiin. Todettiin myös yhteisesti tarve pitää tiivistä yhteyttä Yhdysvaltoihin Ukrainan tiimoilta.

Krimin laittoman Venäjään liittämisen vuosipäivä koittaa maaliskuussa (18.3.) ja tuolloin annetaan EU:n vahva lausunto Ukrainan alueellisen koskemattomuuden puolesta

3. Libya

Todettiin Libyan tilanne poliittisesta, turvallisuus- ja muuttoliikkeen hallinnan näkökulmasta. EU:n on mm. Vallettan tuoreen huippukokouksen pohjalta tarkoitus vahvistaa Libyan viranomaisten kapasiteettia ja parantaa Libyassa jo olevien siirtolaisten tilannetta yhteistyössä IOM:n ja UNHCR:n kanssa. EU jatkaa tukeaan yhtenäishallitukselle, mutta myös paikallistasolle. Lähikuukausina YK:ssa tarkastellaan erityisedustajan mandaattia sekä UNSMIL:iä. EU tukee erityisesti YK:n aloitteita. Libyassa toimitaan myös kuntien kautta. EU:n tukee alueellisia pyrkimyksiä eli Egyptin, Algerian ja Tunisian yrityksiä tehdä välitystyötä konfliktissa. YK, Arabilitto ja Afrikan unionin troikalla on kiinnostusta laajentaa kokoonpanoa niin, että EU:kin on mukana. EU:n tulee toimia aktiivisesti Sahelin G5-maiden, Yhdysvaltain ja Venäjän suuntaan. Haftariin pyritään vaikuttamaan sopivia kanavia pitkin. Libyalaisten omia pyrkimyksiä tuetaan mahdollisuuksien mukaan eri tasoilla ja EU:n antaman tuen absorptiokykyä pyritään parantamaan. Yhteistyötä on tarkoitus lisätä Libyan etelärajalla Nigerin ja Tshadin kanssa. EUNAVFOR MED Sophia –operaation jo tekemään koulutustyötä laajennetaan. EU:n

intressinä ei ole vain muuttoliikkeen hallitseminen, vaan Libyan vakaus on itseisarvo. Libyan omistajuutta poliittisesta prosessista korostettiin.

Hyväksyttiin päätelmät, joissa käsitellään Libyan poliittisen prosessin etenemistä, maan vakauttamista ja yhtenäishallituksen vakiinnuttamista. Lisäksi todetaan alueellisten toimijoiden merkitys maan poliittisen tilanteen vakauttamiselle ottaen huomioon useat keskeneräiset välitysprosessit ja EU:n tahtotila osallistua dialogiin. Talousuudistusten, öljytuotannon ja julkisten peruspalvelujen tarjoamisen merkitystä korostetaan. Päätelmissä tuodaan esiin EU:n sitoumus tukea Libyaa YTPP-toimin muuttoliikevirtojen hallinnassa sekä tiivistää yhteistyötä Libyan etelä-rajojen osalta. Lisäksi tuodaan esiin EU:n kehitysyhteistyön toimeenpanon jatko joillain aloilla vuoden 2014 lakkauttamisen jälkeen sekä humanitaarisen avun kasvu.

4. Egypti

Egyptistä keskusteltiin lounaalla vain ministerien / näiden sijaisten kokoonpanossa. Egyptin ulkoministeri kutsuttaneen maaliskuun UANin vieraaksi.

5. Lähi-idän rauhanprosessi

Todettiin tammikuun ulkoasiainneuvoston keskustelut ja niiden jälkeen tapahtunut kehitys YK:ssa ja kentällä. Tammikuussa vahvistettiin EU:n kanta, mutta tilanne kentällä ei ole parantunut – päinvastoin heikentynyt. Israel on ilmoittanut uusien siirtokuntien rakentamisesta ja kohteita on tuhottu, lisäksi mahdollisesti jo 6.2. Knesset päättää siirtokuntien legalisoinnista (ns. regularisaatiolakiesitys). Osapuolten eivät vaikuta olevan valmiita keskusteluihin toistensa kanssa, vaan odottavat mitä muissa kysymyksissä tapahtuu.

Todettiin EU:n toimissa ainakin kolme pääkohtaa: 1) yhteydet Yhdysvaltoihin, jonka uuden hallinnon Lähi-itä -politiikkaa ei ole vielä määritelty; 2) yhteydet osapuoliin, ml. mahdollinen EU-Israel-assosiaationeuvosto ja tapaamiset palestiinalaisosapuolen kanssa ja EU:n reagointi mahdolliseen regularisaatioasetukseen. 3) selvät ja johdonmukaiset EU:n viestit.

EU:n yhtenäisyys ja aktiivisuus nähtiin välttämättömänä. Tilanne kentällä arvioitiin huolestuttavaksi.

6. Muut asiat

Todettiin Kyproksen jälleenyhdistämisneuvottelujen tilanne ja tulevat neuvottelukierrokset.

Suomen edustajat

Suomea kokouksessa edusti PE Vierros-Villeneuve.

Asiakirjat

Tarvittaessa keskeisimpien kokouksessa käsiteltyjen asiakirjojen nimi ja viitenumero

Liitteet

Viite

Asiasanat	Egypti, Libya, UAN Ulkoasiainneuvosto, Ukraina, YUTP, Lähi-idän tilanne
Hoitaa	**UM**

Tiedoksi	EUE, OM, PE, PLM, SM, TEM, TPK, VM, VNK